

Нещо (едно)лично

Фактите, често поднесени със средствата на политическата сатира в тази книга, са спонсорирани единствено и само от всекидневната работа по тяхното регистриране и интерпретиране на един отделен журналист в една отделно взета държава, в която отделно взетите личности никога не побеждават.

В недалечното минало, през 2010 г., написах „Президент на РъБъ“ и обясних заглавието на книгата като точен фонетичен превод. Казано буквално, съчетанието „Република България“, произнесено със съкращението „РБ“ звучи като „ръбъ“.

Двусмислицата осмисляше някои безсмислени на пръв поглед деяния, бездействия и злоупотреби с власт на действащия тогава президент Георги Първанов, който по онова време, а най-вече преди премиерския мандат на Борисов, тайно си общуваше с бъдещия властелин на страната, направил шеметна кариера от обикновен охранител на необикновени хора до еднопартиен министър-председател начело на правителство на парламентарно малцинство, който не просто взима мнозинството решения в държавата, но и го прави демонстративно еднолично.

Въпросът не е „защо си общуваше“ с Първанов, а „защо тайно“?

Поводите да възпроизведа заглавието „Президент на РъБъ“ с неговото естествено продължение от финалната за мандата на Борисов 2013 г. са достатъчно. Ако те имат някаква връзка с парламентарните избори, то тя е изпреварваща не толкова с някаква превантивна цел – защото авторът не си въобразява, че ще формира тепърва мнението на избирателите за най-показвания пред българската публика политик и с това ще окаже някакво влияние върху съдържанието на урните. Важно е да отпадне упрекът към книгата, че „вади нож“ на вече падналият отвъд ръба премиер.

Впрочем, ако позволите да се върна „в първо лице“: дал съм доста доказателства, че се дуелирам лице в лице тъкмо с властелините на държавата като споменатите по-горе. Ще си позволя малко лични спомени за въвеждане в темата. Как „открих“ и защо бързо „закрих“ за себе си Борисов?

С тази изгряваща медийна звезда имах уникално кръстосване на шпаги още докато бях телевизионен водещ в националния ефир в самото начало на века. Той беше вече нещо като национален медиен герой. В това свое качество, направил явна заявка да изостави собствената си лъжа, че нямало да влиза в политиката (хвърлена впрочем в моето студио с определението за вътрешната политика като „екскремент в целофан“), Борисов ме обвини в глупост чрез електронно съобщение по телефона. По една случайност не бях изключил устройството си, видях агресивната му забележка спрямо ставащото в ефира и на секундата го прочетох на зрителите. Последва серия от негови отрицания пред други медии. Накрая, след двубоя ни „дума срещу дума“, показах на зрителите седмица по-късно запазеното в телефона ми съобщение, в което шефът на полицията в България си позволяваше да ми пише още по време на самото предаване, че говоря „глупости“ (и то по чисто политически въпрос). И представете си – уличеният от мен в лъжа Борисов млъкна. Уникално! Доколкото следя изявите му на ярка политическа комета с публицистичния си телескоп, това е единственият случай, когато му беше затворена устата по категоричен начин през всичките години на бурното му екранно господство.

Не му повярвах, когато (почти) хрисимо обясняваше в интервютата с мен, че нямал политически амбиции, защото бил „много малък“. Още повече не му вярвах след това,

когато наедря толкова, че започна да си приписва дори лични заслуги за раждаемостта (при това в момент на продължаващ демографски срив).

Причините за моя скепсис не са лични, а са породени от лични наблюдения, които можете да проследите по-нататък в книгата до дати (и часове дори). Ще започна финала на това въведение на „Премиер на РъБъ“ с последната му (към времето на издаването на тази книга) „закачка“ с мен.

На 29 декември 2012 г. на въпрос на водещия в телевизионния Канал 3 Сашо Диков, свързан с предишна гневна реплика на премиера по мой адрес, „изпусната“, стенографирана и разпространена в медиите на 18 юни 2012 г.: „Иво Инджев ли ще бъде лидер на демократичните журналисти в България...!“), Борисов най-спокойно лъже следното:

„Иво Инджев дълго време ми се е обаждал и сме говорили. Знае, че всичко това, което направихме, особено спирането на АЕЦ „Белене“, спирането на „Бургас – Александруполис“ – това бяха изключително тежки решения, които ги взехме.“

Не може да понесе Борисов някой български журналист да не му се подмазва и държи на всяка цена да каже, че и Иво Инджев му се бил обаждал – при това „дълго време“. А в конкретния случай от него се искаше да обясни защо се е обадил на Иво Инджев на 28 март 2012 г. с явен опит да поласкае с премиерското си внимание един блогър, на когото „подарява“ сензационната новина за току-що взетото решение на кабинета да спре проекта АЕЦ „Белене“ и да я разпространи.

Щом обаче толкова държи да каже колко „много“ сме си говорили, ще му отвърна с обичайната си откровеност, провокирана в случая от него.

За първи път получих „поздрави от Бойко Борисов“ по репортера на Би Ти Ви Иван Бедров. На някакво събитие Бойко Борисов му беше заръчал да ме поздрави, което ме озадачи силно – беше още времето, когато тази амбициозна фигура още не беше заела на родния небосклон на публичността мястото, полагащо се на „фолкфуриите“, извоювали си правото да бъдат разпознавани на малко име. „Бойко“ не беше единствен и трябваше да ми се обяснява с фамилното му име кой е той. На мен обаче и то не ми стигаше да разбере защо пък ще ми намига бодигардът на „царя“, като мнозина наричаха по онова време саморазжалвалия се като монархически символ Симеон Сакскобургготски, приемайки да нахлупи републиканската премиерска корона от дървен материал. Не сме връстници с Бойко, аз съм по-дърт с няколко години. Следователно не е възможно да сме учили или служили войници заедно някъде в „наше село“.

Споменавайки случката на един семеен обяд, получих обаче просветление от майка ми, която от младежките си години като преводачка е била близка с майката на Бойковата спътница в живота по онова време, банкерката Цветелина. „Как, не помниш ли, че Цветелина преспиваше тука“, възкликна майка ми.

Оказа се, че като малки – толкова малки, че чак не помня лично, в нашата детска стая, в която израснахме с двамата ми братя, е оставала да ношува Цветелина – същата, която в днешно време държи да ми покаже, че не държи да ме познава (в редките случаи, когато попаднем на някакви масови светски събития).

Борисов обаче не е такъв човек – на него журналистите му бяха важни. Имал е план. И ми е „търсил цаката“ за сближаване, използвайки „ноу-хауто“ по женска линия като

основание да ми помахат от разстояние. Първо махаше с ръка, после с опашка, с морков и накрая, когато се убеди с какво инатливо магаре си има работа, размахна тоятата на едноличен властелин в държавата, който ми „забранява“ да бъда „лидер на демократичните журналисти“.

Една сценка в преддверието на студиото ми оформи отрано мнението ми и стана преломната в отношението ми към този човек още тогава, когато Генерала (като подмазвачески го наричаха пръхащите около него журналисти) тепърва се домогваше до статута на медиен идол.

Набралият вече популярност и началнически хъс Борисов по неразбираеми за мен причини в качеството си на главен секретар на МВР си беше довел цяла делегация от шефове на служби на негово подчинение. На вид и ранг те бяха явно професионални ченгета от кариерата – мъже на средна възраст с посивели коси, но не и с вид на квартални побойници, какъвто Генерала поддържаше. На немия ми въпрос Борисов небрежно обясни, че ги води, защото може да му потрѣбват – вероятно като някакви ходещи справочници, компенсирани неговата некомпетентност.

Така си помислих, като се зачудих как ли може да се възползва от тяхната експертиза по време на едно телевизионно интервю, излъчвано на живо. Оказа се обаче друго. Заели почтително разстояние от големия полицейски бос, навярно не на последно място от деликатност да не му слушат разговорите с мен, групата началници на служби изведнѣж привлече яростното внимание на Борисов с факта, че не е достатъчно близо. „Колко пъти да ви казвам да стоите тука, бе!“ – сгълча ги главният секретар и те се дотѣтриха с наведени глави до автомата за кафе, край който „беседвахме“ с моя гост.

Изясни ми се, както и на невръстната продуцентка на предаването – момиче на по-малко от 30 години, че целта на демонстрацията е чрез унижението на тези мъже да ни бъде показано с какъв страшен вожд, благосклонен иначе към нас до степен на фамилиарничене, ни се оказва „честта“ да си разговаряме като равни с него. Това трябваше да ни предразположи и поласкае вероятно.

Цената на шоуто беше нечовешкото унижение на хора, достигнали високи постове в кариерата си в МВР, които трябваше по силата на своята служебна зависимост да преглътнат навикването и с това да се окажат полезни в качеството си на абсолютно ненужен антураж. Като човек, чувствителен към човешкото унижение, зачеркнах Борисов за себе си.

Нищо чудно Борисов да не помни такава „дреболия“, но за мен тази грозна сцена стана определяща оценка, рубикон на отношението ми отвъд ръба на желанието за общуване, освен когато се е налагало.

В началото на 2008 г. за първи и последен път му се обадох за първи и последен път лично с молба. Но не лична, а от името на моя американски приятел Шон Кенеди, с когото – като част от американската делегация – се бях запознал при посещението на президента на САЩ Бил Клинтън в София през ноември 1999 г. С цялата си наивност на американски откривател на „дивия Изток“ Шон правеше опити да доведе в България инвеститори и като свободен вече (т.е. безработен) журналист му помагах да си урежда срещи. Независимо от всичките си неуспехи Шон се беше прицелил този път в голяма работа: беше решил да доведе в България един от най-едрите бизнесмени на САЩ в областта на рециклирането на битови отпадъци – всъщност третият в класацията в огромната държава според обема на бизнеса му (начинание, за което в медиите тук не се появи нито ред по причини, които ще разберете). Идеята беше компанията на Джим Ходж, която успешно се

е справила със затлачените проблеми на цели държави (в Латинска Америка, т.е. сравними с България по своята изостаналост), да дойде и да реши кризата със софийските отпадъци. За целта бях помолен да посреднича за среща с кмета на София Бойко Борисов. Първоначално в телефонния ни разговор Борисов реагира анемично, но щом чу, че проявилият желание за среща бизнесмен е толкова важен, че ще присъства и посланикът на САЩ Джон Байърли, моментално смени тона и веднага се съгласи. Уреждането на срещата отне няколко месеца, за да се съгласуват програмите на г-н Ходж, на кмета Борисов и на посланик Байърли.

В уречения ден и час, на 17 април 2008 г., цяла делегация от икономическия отдел на посолството на САЩ в София начело с посланика, специално пристигналите американски гости и моя милост се явихме на ул. „Московска“. Охраната беше удивена от тази инвазия, защото... нищо не знаеше. Самият кмет отсъстваше и церемонията по посрещането не се състоя нито на стълбите, нито в кабинета му (както бе договорено). Оказа се, че г-н Борисов е много зает – дава интервю за австрийска телевизия.

Ако си мислите обаче, че това беше единственият конфуз, лъжете се. Борисов се появи в една зала, където ни сместиха, за да го чакаме, извини се (все пак) и взе думата. Започна да обяснява кой е той и за какво се бори, поглеждайки постоянно към посланика в нескрит израз на пълно пренебрежение към Джим Ходж, който беше причината за срещата. Тирадата на софийския кмет се свеждаше до задочна словесна битка с жълтия печат, който пишел лъжи за него – например за някакви двама, които претендирали, че са го били. „Тия ли, бе, аз тях с една ръка мога да ги смачкам“, взе да повишава тон Борисов, сякаш някой от вцепенените присъстващи би се усъмнил в несъмнения факт на неговото мускулно превъзходство. Ужас! Беше достигнал „върха“ или поне така си помислих. Обаче съм се мамил.

Монологът на Борисов, който досега не съм цитирал никъде от чувство за дискретност (макар да не ставаше дума за някаква конфиденциална среща, а за приказки пред многобройна, включително българска аудитория от двадесетина души), продължи с „откровение“, за което не бих повярвал, че се е състояло, ако не присъствах със собствените си уши и очи.

За да ни впечатли с влиянието и политическата си ловкост, Борисов разкри гордо как е попречил в софийския парламент да бъде гласувана резолюция, осъждаща Турция за арменския геноцид, за което е получил „бонус“ от... турските специални служби. Сподели ни без притеснение, че те му се отблагодарили, като му дали информация за трафиканти на наркотици, които той хитро изчакал да минат границата и едва тогава да бъдат заловени на българска територия по негов сигнал, за да... натрие носа на политическия си противник, премиера Сергей Станишев – един вид да види той как дори и като кмет Борисов продължава да е номер едно в борбата с престъпността и само формално отсъства от върха на професионалната пирамида в МВР.

Описвайки този случай тук, още не знаех, че Борисов ще „издъни“ пак партньорска служба, този път публично и от трибуната на самия парламент, в деня на оставката си на 20 февруари 2013 г. Ако имаше организация „Егоизъм без граници“, този човек трябваше да я оглави по право!

Това самохвалство е толкова невероятно, най-малкото поради своята недискретност пред толкова много хора, че не е за вярване да е истина, нали? Обаче беше факт и свидетелите са доста. Споменавам го като лично преживяване, защото в тази книга няма да се позовавам на нищо друго освен на личната си гледна точка. В статиите, писани от мен

между лятото на 2009 и пролетта на 2013 година, обаче няма как да спестя позоваването – не на клюки, а на други публикации.

Всъщност перченето на господин кмета, както се изясни от многократните му подмятания, целеше да впечатли именно посланик Байърли, който стоически слушаше тирадата му, докато Борисов не му вмени за трети път какво трябвало да каже на премиера Станишев. Наложил са дипломатът дипломатично да напомни, че не е негова работа като чужденец да казва на българския премиер какво да прави. Но нашият бай Борисов не се смути: „Аз знам, че той ви слуша, така че му кажете, все пак“, настоя отново той пред представителя на американското правителство, третиран от софийския кмет като личен пощенски гълъб. Времето вече изтичаше, а Борисов не спираше. Някой трябваше да предприеме нещо и аз го прекъснах с напомняне за целта на срещата. Настана за кратко неловко мълчание и най-сетне гостът Джим Ходж получи благосклонно думата да обясни с картинки и данни от разстланите пред него рекламни диплянки какво предлага за овладяване и дългосрочно решаване на проблема със събирането и преработването на сметта в София.

Не сте познали, ако си мислите, че Борисов прояви интерес. Посрещна кратката презентация с нулево внимание и с видима досада, която се четеше в зарежания му нейде другаде поглед. За него срещата беше приключила с онова, което искаше да каже за себе си на американския посланик.

За мен обаче Бойко беше запазил един господарски жест на изпроводяк. Паднал му бях най-после в ръчичките и не пропусна, минавайки покрай мен, да ме изкомандва като на плаца на пожарната: „Аре, действай“. Прозвуча като: „зависим си от моето благоволение да продължим тези контакти и си знай мястото“. Само го изгледах за последно – повече не съм „действал“ с него каквото и да било оттогава и предадох на Шон да си търси друг посредник за общуване с този нашенец. Но не се наложи. Джим Ходж си взе обратния самолет, а аз – поука с кого си имам работа.

Може би онова наше общуване си спомня Борисов, когато излъга от телевизионния екран в края на 2012 г., че съм му се бил обаждал много?

Истината е, че ако трябва да си мерим обажданията, при това само от периода, когато бях телевизионен журналист (т.е. важен за него фактор по онова време), той многократно ми е звънял след предавания, уж че не успял да гледа, и да ме пита какво е станало. След което започваше да ми дава съвети какво е трябвало да кажа или къде щял да навре еди-кого си, който бил казал еди-какво си. Не съжалявам, че не разполагам със запис на някой от тези разговори, които в един момент прекратих с ясния си отказ да ги водя, защото все пак не бих публикувал в книгата си нецензурните изблици на когото и да било.

Както и в „Президент на РъБъ“, където целта ми беше да покажа злоупотребите с власт на върха на държавата чрез примера на Георги Първанов, така и в „Премиер на РъБъ“ нямам амбицията на всяка цена да демонстрирам обилния материал за негативния образ на Борисов, който се върти в публичното пространство и е тема на други автори. Една от причините за това самоограничаване е, че не бих искал да ставам проводник на каквито и да било интереси, различни от стремежа ми да кажа истината, каквато съм я виждал лично. Но няма как да избегна някои повторения на тези и факти. Те са като лейтмотив в симфония – появяват се отново и отново като типична част от композицията.

Воден съм не просто от съображения за регистриране на миналото. Интересуват ме повече мостове към бъдещето. Имаме нужда да свържем „две и две“, като се обърнем четири години назад, балансирайки по люлеещото се над пропастта от лъжи и премълчавани истини скърцащо мостче на правдивия спомен.

Мостчето няма претенцията да бъде магистрала (на духа), спонсорирана от еврофондове. Може и да поскърца, докато четете и откриете, че всъщност зъбите ви издават този звук. И така, след кратката предистория за още по-кратките ми контакти с главния герой на тази книга ето и хронологичния разказ за неговото управленско житие – такова, каквото съм го регистрирал в личния си блог www.ivo.bg от момента, когато Борисов пое в здравите си ръце властта над България като министър-председател.

Послеслов

Това бягство, представено като държавническа загриженост „да не се пролива кръв“, всъщност отразява основния порок на Борисов като личност и политик, добрал се до върха на властта – егоизмът на голямото му его, заради което той е готов на всичко на принципа „след мен и потоп“. В подкрепа на тази теза, нетипично за финал на една книга, предлагам новината със стара дата за (почти) неустойимото желание на Борисов да стане президент заради предимството да си гарантира власт за години напред и да покори лично и този държавен връх.

Росен Плевнелиев вече е разказвал пред медиите малка част от историята на неговото номиниране за президент от Борисов. Но нейното продължение е интересно с това, че издава огромното изкушение на Борисов да напусне премиерския пост и на практика да се самоназначи за държавен глава, но при едно условие: Росен Плевнелиев – най-успешният му министър, човекът с най-високия рейтинг в кабинета му и с най-добри позиции пред Брюксел – да го замести на премиерски пост. И тук удря на камък.

Борисов прави първия си сондаж при едно пътуване до Перник. Той кани Плевнелиев в автомобила си (нетипично, защото Плевнелиев не е от лично приближените му министри, като вътрешния Цветан Цветанов, земеделския Мирослав Найденов или транспортния Ивайло Московски, които направо си „живеят“ в резиденцията на Борисов в Бояна сред парада на минаващите през парадния вход олигарси и откровени мутри – парад, командван от Борисов). Плевнелиев получава в движение предложение да избира между кандидатирането за кмет на София (защото и Йорданка Фандъкова е била сред обмисляните от Борисов номинации в евентуална рокада по вертикала и хоризонтала на властта), премиер или президент, но отказва и трите номинации.

Борисов реагира на отказа му с многозначителната фраза „нямаш право да ми отказваш“! Втората стъпка идва дни по-късно. Предприема я самият Плевнелиев. Той посещава Борисов и загатва за първи път, че би приел само номинацията за президент. Борисов обаче продължава да го увещава да стане премиер, т.е. да го замести на поста в Министерския съвет като най-подходяща кандидатура.

При положение че самият Борисов е зачеркнал с прискърбие най-верния си сподвижник Цветанов Цветанов като кандидат за този пост заради аферата с апартаментите му, кой друг, ако не самият Борисов, би могъл тогава да е официалната кандидатура на ГЕРБ? Очевидно е, че Борисов е бил обсебен от идеята да се закичи със славата на победител и в това изборно състезание, което би му гарантирало властово дълголетие в далеч спокойните и още по-ласкателни за егото му води на водачеството на нацията от мостика на непотопяемия президентски кораб.

Историята обаче е пожелала друго. Плевнелиев остава непреклонен и обърква планове на Борисов. Накрая, в самото навечерие на окончателното решение, колебаейки се до последния момент, Борисов се „предава“. На обещаната за целта пресконференция той номинира Плевнелиев, като хвали седящия до него Цветанов и съжалява публично за

неговата несъстоял се номинация. Така унижава напълно преднамерено също така седналия от другата му страна Плевнелиев, към когото – вече като определен за кандидат-президент на ГЕРБ – се държи демонстративно пренебрежително. По този начин си отмъщава за това, че волята му е била скършена от Плевнелиев.

Борисов никога не прощава тази победа на своя министър. Тя е голяма тайна, защото „силният човек“ на България държи всички да си мислят колко зависим от него е Плевнелиев. Същевременно го подлага на ново, още по-брутално унижение: в нощта, когато Плевнелиев е избран за президент, Борисов се държи с него пред телевизионните камери покровителствено на езика на жестовите, а вербално направо чупи собствените си рекорди, заявявайки на всеослушание, че Плевнелиев щеше да е никой (в управлението на България), ако на този свят не съществуваше Борисов.

Отмъщението на Борисов, което продължава и след като той егоистично напусна премиерския си пост на 20 февруари 2013 г., си пролича и с насъскването на подчинената му пропаганда срещу държавния глава, оказал се (непоносимо за Борисов) в ролята на реално управляващ. Тази отмъстителност само потвърждава факта, че Борисов е дълбоко уязвен. На въпроса за логиката Борисов да подложи на риск самото съществуване на ГЕРБ, ако беше станал президент, лишавайки партията си от своето обсебващо лидерство, отговорът е прост като формулата за решаването на проблемите от онова емблематично изречение на главния герой на тази книга, изречено от него пред стачкуващите в Кърджали работници: „и аз съм прост, и вие сте прости – ще се разберем“. Борисов, любител на простите решения, просто се е надявал, че ще може да президентства по образ и подобие на своя приятел Първанов, който уж загърби БСП в ролята си на държавен глава, но никога не се отказа да ѝ дърпа конците и дори се опита да я оглави отново след 10 години игра на „надпартийност“.

Така Борисов не успя да приложи примера на онзи „президент на РъБъ“, оставайки само един „премиер на РъБъ“. Изстиналите до заледяване отношения с Плевнелиев, които Борисов сам пожела да демонстрира като такива след бягството си от премиерския пост през февруари 2013 г., опровергават хипотезата, че настоящият президент Плевнелиев му „топли мястото“ по подобие на договорката между Медведев и Путин в Русия. Тъкмо напротив: на Борисов му „изстина мястото“.